

afdeling
Informatievoorziening en
automatisering
zaaknummer
1506558

telefoon
140182

gouda
9 september 2025

onderwerp
Goudse AI Visie

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten:

1. De Goudse AI Visie 2026-2028 vast te stellen met de daarin opgenomen uitgangspunten:
 - a. De positionering van de gemeente Gouda als 'slimme volger' op het gebied van kunstmatige intelligentie;
 - b. De vier leidende principes voor AI-gebruik: de mens centraal, inclusiviteit, transparantie en betrouwbaarheid.

Toelichting

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

De technologische en maatschappelijke ontwikkelingen rondom Kunstmatige Intelligentie (AI) gaan snel. Dit raakt ook de gemeente Gouda, haar inwoners, ondernemers en de ambtelijke organisatie. Als gemeente staan we voor de uitdaging om hier op een verantwoorde en toekomstgerichte manier mee om te gaan. De snelheid waarmee AI zich ontwikkelt, vraagt om een duidelijke visie en zorgvuldige kaders.

Dit voorstel komt voort uit het door uw raad genomen besluit, van 3 juli 2024, om de aanbevelingen van de Groene Hart Rekenkamer naar algoritmes over te nemen. Onderdeel van het besluit was daarbij om het verantwoord gebruik van AI en algoritmes vast te leggen in een door de raad vast te stellen beleidsplan. Tegelijkertijd is een motie aangenomen om ook met een voorstel te komen voor een Ethische Commissie. Om een gedegen opvolging te geven aan de besluiten en aanbevelingen heeft het college op 25 maart 2025 een raadsmemo gestuurd over de voortgang. Daarin is een stapsgewijze aanpak voorgesteld: eerst het opstellen van dit visiedocument (Q3-Q4 2025), vervolgens een AI-beleidsplan (Q4 2025- Q1 2026) met daarbij een voorstel voor een eventuele ethische commissie.

Deze aanpak waarborgt een zorgvuldige uitwerking, waarbij voldoende tijd wordt genomen voor kennisopbouw binnen de organisatie en de raad goed betrokken wordt. Het nu voorliggende visiedocument is de eerste, fundamentele stap in dit proces. Het stelt de raad in staat om het gesprek te voeren en richtinggevende kaders te stellen, voordat de gedetailleerde uitwerking in een beleidsplan volgt.

2 Argumenten

2.1 Argument: Een duidelijke visie en zorgvuldige kaders zijn nodig om op een verantwoorde manier om te gaan met de snelle ontwikkelingen rondom AI.

De technologische en maatschappelijke ontwikkelingen rondom Kunstmatige Intelligentie gaan snel. In de praktijk maken gemeenten al gebruik van AI, bijvoorbeeld met scanauto's die zwerfafval detecteren of systemen die gespreksverslagen samenvatten in het sociaal domein. Het is iets dat ook gemeente Gouda, haar inwoners, ondernemers en de ambtelijke organisatie raakt. We staan voor de uitdaging om als gemeente op een verantwoorde en

toekomstgerichte manier om te gaan met AI. De snelheid waarmee AI zich ontwikkelt, vraagt om een duidelijke visie en zorgvuldige kaders. Tegelijkertijd constateren we dat het onderwerp complex is en het raakt aan verschillende domeinen en perspectieven zoals juridisch, ethisch, technisch en maatschappelijk. De urgentie hiervoor wordt versterkt door de stapsgewijze inwerkingtreding van de Europese AI Act, die nieuwe juridische verplichtingen voor gemeenten met zich meebrengt. Dit vraagt niet alleen om inhoudelijke verdieping en expertise binnen de ambtelijke organisatie, maar ook om een goed geïnformeerde gemeenteraad die kaders kan stellen en afwegingen kan maken. De visie geeft de gemeenteraad deze mogelijkheid en legt de publieke waarden en richting vast waar het college zich aan committeert.

2.2 Argument: De positionering als ‘slimme volger’ is een pragmatische benadering die past bij de Goudse context.

De gemeente Gouda kiest bewust positie: we zijn een slimme volger. We volgen technologische ontwikkelingen op de voet, maar stappen pas in als we overtuigd zijn van de meerwaarde voor onze publieke taak. We laten ons inspireren door pioniers, maar kopiëren niet blind. Wat we toepassen, moet passen bij onze stad, bij onze organisatie én bij onze waarden. We sluiten aan bij landelijke en Europese kaders, maar bepalen daarbinnen waar nodig onze eigen koers. Deze pragmatische benadering stelt ons in staat om te leren van de ervaringen van anderen en weloverwogen keuzes te maken die aansluiten bij de Goudse context.

2.3 Argument: De vier leidende principes vormen een stevig fundament voor verantwoord AI-gebruik in Gouda.

De visie hanteert vier leidende principes die samen het fundament vormen voor verantwoord AI-gebruik in Gouda. Deze principes zijn niet alleen richtinggevend, maar vormen ook het waardenkader voor toekomstige AI-initiatieven binnen de gemeente:

1. *De mens centraal:* AI is een middel, geen doel. We vertrekken vanuit wat mensen nodig hebben, in plaats van vanuit wat systemen mogelijk maken. Er is altijd een mens eindverantwoordelijk voor besluiten die inwoners raken ('human in the loop').
2. *Inclusiviteit:* AI mag niemand uitsluiten of leiden tot ongelijke behandeling. AI-systemen worden getoetst op vooroordelen (bias) om discriminatie te voorkomen.
3. *Transparantie:* We communiceren actief, open en begrijpelijk over waar, hoe en waarom we AI inzetten.
4. *Betrouwbaarheid:* We gebruiken alleen AI die werkt zoals beloofd, zorgvuldig wordt beheerd en past binnen duidelijke juridische én ethische kaders. Er vindt vooraf altijd een zorgvuldige risicoafweging plaats.

Een waardenkader draagt bij aan een eenduidige lijn hoe de ambtelijke organisatie omgaat met AI. Zonder een duidelijk waardenkader bestaat het risico dat AI-toepassingen worden ingezet zonder adequate afweging of deze bijdragen aan onze publieke taak.

3 Kanttekeningen

3.1 Kanttekening: Deze visie is slechts een eerste stap

Het is van belang te onderkennen dat de voorliggende visie fungeert als een koersdocument en niet als een uitvoeringsplan. Dit visiedocument legt de uitgangspunten en de richtinggevende principes vast die als fundament dienen voor alle verdere beleidsontwikkeling op het gebied van kunstmatige intelligentie. Het vaststellen van deze visie stelt de gemeenteraad in de positie om een weloverwogen, debat te voeren over de kaders, alvorens de technische en operationele details worden uitgewerkt. Derhalve worden met het aannemen van dit voorstel géén besluiten genomen over concrete procedures, technische specificaties of de implementatie van type AI-toepassingen. De concrete uitwerking van de visie, waaronder de governancestructuur, de toewijzing van rollen en verantwoordelijkheden, een toetsingskader voor privacy en ethiek, en de protocollen voor registratie en monitoring, zal worden opgenomen in het AI-beleidsplan dat hierop volgt.

4 Juridische- / financiële gevolgen

De vaststelling van deze visie is budgetneutraal. Het document zelf brengt geen financiële verplichtingen met zich mee. De realisatie van de Goudse AI-visie is afhankelijk van de mate waarin de ambtelijke organisatie in staat is om de benodigde kennis en vaardigheden te borgen. Onderdeel van het op te stellen AI-beleidsplan is het in kaart brengen van welke processen, rollen, juridische en ethische waarborgen en governance binnen de bestaande middelen en capaciteit kunnen worden gerealiseerd en waar eventuele keuzes, prioritering of toekomstige investeringen nodig zijn. Eventuele financiële consequenties van concrete AI-initiatieven zullen via gebruikelijke routes aan de raad worden voorgelegd.

5 Personele- / organisatorische gevolgen

De visie fungeert als een leidraad voor de verdere ontwikkeling van de organisatie, bijvoorbeeld op het gebied van AI-geletterdheid. Het benadrukt de noodzaak voor kennisopbouw en expertise binnen de ambtelijke organisatie om de principes uit de visie in de praktijk te kunnen brengen. Concrete organisatorische gevolgen zullen worden uitgewerkt in het AI-beleidsplan.

6 Communicatie / interactiviteit

De visie benadrukt het belang van het betrekken van inwoners, ondernemers en medewerkers wanneer AI-technologie hen raakt. De principes van transparantie en inclusiviteit vereisen een open dialoog en begrijpelijke communicatie. Het opstellen van het AI-beleidsplan zal een volgende stap zijn waarin de interactie met de stad en de raad verder wordt geconcretiseerd.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve

Bijlagen

Bijlage 1 – Goudse AI Visie